

POPOTNIK.

List za šolo in dom.

Izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca, ter velja za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. — Posamezne številke dobivajo se po 15 kr. — Na anonimne dopise se ne ozira. — Rokopisi in na oceno poslane knjige se ne vračajo. — Spisi in dopisi naj se blagovoljivo pošiljati (frankirani) uredništvu; naročnine, oznanila in reklamacije pa upravništvu: Reiserstrasse 8 v Mariboru. — Za oznanila plačuje se od navadne vrste, če se enkrat natisne 15 kr.

Vsebina. Učiteljstva slovenskega težnje itd. — Prvo zborovanje „Zaveze“ itd. — Marka Fabija Kvintilijana govorniški pouk. — Iz „zaveze slov. uč. društev.“ — Dopisi. — Razne stvari. — — Natečaji.

Učiteljstva slovenskega težnje o preosnovi osnovnošolskega zakona.

(Dopis od beneške meje.)

Že mnogo dragih mi tovarišev naprosilo me je pismeno, naj bi jim dopisal v doslovnem prepisu vse one moje nasvete, katere je bil vsprejel prvi občni zbor naše „Zaveze“. Mnogim p. n. tovarišem sem tudi vstregel s takim prepisom, no bolje je, da priobčim vse svoje nasvete v zaveznem glasilu, da z manjšim trudom postrežem vsem svojim slovenskim tovarišem. Vsprejeti nasvėti se glasé:

1. Osnovnošolski zakon naj skrbi za veči ugled učiteljskega stanú, da bode potem tudi šola uspešneje delovala na polju vzgoje in pouka. To se pa zgodi:

a) ako že osnovnošolski zakon ne izreče le načela, da naj bodo učiteljski dohodki tóliki, da stanú dostojno preživlja sebe in družino, ampak da tudi natančno določi minimum učiteljske plače, izpod katere ne smejo segati učiteljske plače v nobeni pokrajini cislitvijski. Ta minimum je po korenitih študijah socijologov že določen ter znaša 500 gld.;

b) ako zakon zagotovi večo nezavisnost učiteljskega osebja, dá učiteljstvu imé in položenje državnih uradnikov ter omogoči boljši vspeh učiteljskega delovanja s tem, da bodo krajni šolski predsedniki pod kaznijo zavezani vršiti svojo dolžnost. (Zajedno se priporoča v pretresovanje, da li bi ne bilo za šolo, avtoriteto učiteljskega stanú in točno poslovanje krajnih šolskih svétov najbolje, ako bi bil za prvosednika vedno voditelj šole? — Ta odstavek sem bil sam pri drugem branju izpustil, ker se mu je močno, da-si neopravičeno ugovarjalo).

2. V občnem osnovnošolskem zakonu naj se za vse cislitvijske pokrajine izreče načelo, da se učiteljstvo vpokojuje in odmerja pokojnina po službenih letih in ne po osminah. Pokojnina ljudskega učitelja je že itak majhna, no po dosedanem načelu zamore učitelj zgubiti za pokojnino celó — do blizu petih službenih let.

3. Službena doba za popolno pokojnino naj traja 35 let.

4. Osnovnošolski zakon naj učiteljskim vdovam in sirotam zagotovi bolj humano preskrbovanje, kakor se je to zgodilo do zdaj, kar je silno na kvar učiteljskemu imenu, vplivu in avtoriteti-sploh. Ker so taki slučaji bolj redki,

ki pa vendar na daleč okoli slabo vplivajo, zato bi se toliko laže in brez velikih stroškov odstranile take slabe pojave.

Za vdove in sirote naj bi znašala pokojnina:

a) do 10 službenih let učitelja 150 gld.; b) do 15 služb. let 200 gld.; c) do 20 služb. let 250 gld.; d) do 25 služb. let 300 gld.; e) od 25 do 35 služb. let učitelja pa polovica zadnje učiteljeve plače. — f) Ako število otrok šteje pet ali več glav — še primerna odgojnina; g) ako pa tudi mati več ne živi, dobé otroci to, kar bi dobila mati — vdova.

5. Osnovnošolski zakon naj vstanovi tudi zakonite norme pri pomikanju v više plačilne razrede in pri oddajanju učiteljskih služeb.

A. Norma pri pomikanju v više plačilne razrede: merodajna so službena leta. — Izjema: a) ako je razmerje med službenim časom (dveh konkurentov) le malenkostno — a kvalifikacija vsposobljenja različna; b) ako se je kakemu učitelju po zakonito izvršeni disciplinarni preiskavi v kazen določilo, da mu je za določeno število let pravica do pomikanja v više plačilne razrede — odvzeta.

B. Norme pri oddajanju učiteljskih služeb: a) službena leta; b) pri enakomernem službovanju dveh prosilcev določuje: 1. službovanje na isti šoli v nižji vrsti, 2. kvalifikacija vsposobljenja; c) pri manjšem razločku službenega časa odločuje kvalifikacija vsposobljenja.

6. Ponoviti je treba znano peticijo za dvomesečne počitnice.

Te moje nasvete je občni zbor vsprejel, da-si sem vsled ugovora vladnega zastopnika popolnoma opustil vsako vtemeljevanje; raje sem se odrekel nadaljni besedi, kakor da sem govoril o naših težnjah o preosnovi „našega področja“ le toliko, kolikor so nam dopuščale žalostne okolnosti, — ker bi pač prav slabo vtemeljeval z veliko preozkega „dovoljenega“ stališča. Da učitelji nismo smeli izreči svojega mnenja po lastni skušnjji, ko se nam spreminja področje ter sklepa zakon, na katerega bi morali proti svojemu najboljšemu prepričanju prisegati, — to je žalostno znamenje za Slovenije ne kaj veselo središče. Upajmo, da tudi nam prisije solnee boljše sreče in da bomo smeli povedati vsaj toliko, kolikor najpriprostejši rokodelci! — Pri tej priložnosti naj povem, da sem ves svoj govor ob onem oddelku „Šola ne sme žaliti narodnostnega čuta mladine“ izročil dobremu mi prijatelju Andreju Osipoviču, ki ga je še popolnil ter priobčil v 108. in 109. št. „Slov. Naroda“ pod zaglavjem: Slovenci o preosnovi začetne šole. Prosim p. n. tovariše, naj dobro in pazno čitajo oni članek, ki hoče narodom zagotoviti narodne šole na tak način, da bi bila izključena za vse čase vsaka tuja sila in nadoblast. Le načelo narodne samouprave v smislu čl. 19. ustavnega zakona daje narodom zadostno gotovost za obstanek narodnosti — še več: narodne svojstvenosti ali individualnosti. Vsako drugo načelo bode še nadalje netilo narodnostne strasti, ki so pa zlasti v osnovni šoli pogubne, kajti narodna strast ne deluje za vzvišeni cilj šole: za vzgojo in pouk, ampak zlorabi šolo za svoje narodno-politiške namene, — kar pa mi nikoli ne bomo odobrávali. Prosim, lepo prosim, da p. n. gg. tovariši vedno govoré, delujejo in pišejo le v onem zmislu.

Nadalje naj opozarjam, da sem še pred čitanjem svojih nasvetov izjavil, da izročam svoje zasebne nasvete in želje občnemu zboru v prijateljsko posvêtovanje ter da naj odbor potem sam določi, kam se je potreba obrniti, ali na državno zbornico ali na posamične pokrajinske. Zató so me vedno jako neljubo zadevale opazke in ugovori nekega gospoda tovariša, ki je vedno ugovarjal: to spada v deželne zборе, — takó da je vse to došlo celó v zapisnik. Res da je imel gospod tovariš pri obstoječih razmerah nekoliko prav, toda večinoma ne, ker marsikaj spada celó danes v področje državnega zbora, kakor n. pr. o vpokojevanju učiteljstva itd. Jaz sem sploh prepuščal pot naših peticij zaveznemu odboru. — Tudi so me kaj neprijetno zadevali glasovi: „saj mi vse to že imamo“ ter da sem moral večkrat prositi: „Dobro — pa pomagajte s svojim glasom tistim, ki še nimajo!

O marsikaki točki bi bilo morebiti komu kaj nejasno, ali gledé na lokalne razmere nepotrebno. Prosim, da p. n. gg. tovariši premišlujejo vse moje nasvete z višega stališča. Zlasti pa sem jaz vnet za to, da bi osnovnošolski zakon imel tudi jasne norme pri pomikanju učiteljev v više razrede in pri oddajanju uč. služeb, da bi vsaj večjidel preprečili ono sramotno protekcijo, ki razdira kolegijalnost in ljubezen ter rodi klečeplastyo, neznačajnost, lizunstvo in žalibog — še kaj več. Do zdaj nimamo nobene poti odprte, če nas — prezirajo ter nevredne postavljajo za dobro obložene mize. Jaz sem podal nekaj toček, da bi se lahko upirali takim nerednostim: toda to je treba še veliko premišljevati. — Kakó pa naj bi se vse to izvršilo, o tem naj mnogo misli vsak slovenski učitelj!

Andrej Gabršček.

Prvo zborovanje „Zaveze“ slov. učiteljskih društev v Ljubljani, dné 22. in 23. aprila 1889.

(Konec.)

Potem poroča gospod Gabršček „o reformi osnovne šole“. Referat je bil jako obširen, večkrat je bil pa, ko se je zasukal na politično stran in hotel kritikovati naše dosedanjo ljudsko šolsko postavo, po vladnem zastopniku potom predsednika vstavljen. Kolikor je bilo torej po vladnem zastopniku dovoljeno govoriti, posnamemo po svojih beležkah vtemeljevanja raznih predlogov, katere je stavil govornik. Rekel je, da prvo občno zborovanje „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ vrši se baš ob 20-letnici, ko se je poklical v življenje nov šolski zakon. S tem pa, da so se slovenski učitelji zbrali v toli obilnem številu k zboru „Zaveze“, najdostojneje praznujejo to dvajsetletnico. Nova šola delovala je gotovo vspešno v občni napredek in da je ni bilo, gotovo bi slovenski učitelji ne zborovali danes v tako mnogobrojnem številu, in tudi družba sv. Mohora ne imela bi toliko prijateljev in čitateljev. Priznati se mora sicer, da sedanji šolski zakon ni tako popoln, da bi mu ne trebalo poprav in prenaredeb. V 20 letih pokazalo se je, da je marsikaj neizvršljivo, da se v teoriji sliši jako lepo, kar pa pri današnjih okoliščinah ni mogoče izvršiti. V zadnjih 20 letih se je tudi ves ostali svet korenito spremenil. Še le po mnogoletni skušnji more se temeljito izpoznati na-

pake ter nasvetovati potrebne izpremembe. Le na tak način bode tudi šolskemu zakonodajstvu možno doseči vrhunce popolnosti. Trije novi načrti šolskega zakona so že predloženi, četrti se baje izdeluje.

Z ozirom na bodočo spremembo šolskega zakona treba pa je, da tudi učiteljstvo slovensko ne ostane hladnokrvno in gotovo je jedna glavnih nalog denasnjega zbora zaveze, da v imenu celokupnega slovenskega učiteljstva odda svoj glas v korist slovenski šoli in učiteljskemu stanu. Ko je knez Liechtenstein predložil svoj načrt, protestovalo je proti temu načrtu vse zavedno učiteljstvo. Nekateri listi so hoteli paralizovati te proteste z jako laskavimi izjavami in trditvami, da učiteljstva protesti sploh nimajo prave veljave, ker se ti potezajo le za svoje stanovske koristi. Kadar se izdelujejo pravni zakoni, imajo pri tem prvo besedo pravniki in sami pravniki, v zdravniških zadevah odločujejo zdravniki, v vojaških vojaki, v cerkvenih duhovniki, — le v osnovnošolskih zadevah naj ponižno molče izvršujoči organi. Govoriti naj bi ne smelo učiteljstvo, ko se mu hoče izdatno spremeniti težavno področje, ko se hoče izdatno spremeniti pravno razmerje učiteljskega osebja, ko se izdeluje zakon, na katerega bo moralo prisegati, ter morebiti proti lastnemu prepričanju točno vršiti težavno nalogo pod najugodnejšimi razmerami. Proti takim napadom na učiteljsko svobodo mora se svečano protestovati. Učitelji so izvršujoči faktor šolskega zakonodajstva, pa so tudi avstrijski državljani, kot taki pri postavođajstvu posredno sodelujejo in v teh ustavnih pravicah ne bodo dali kratiti se od nikogar, dokler velja sedanja ustava. Govornik preide potem na vse one točke, katere bi moral obsegati novi šolski zakon, da ne bo trpela ne slovenska šola ne slovensko učiteljstvo. — „Šola ne sme žaliti verskega čustva mladine!“ To je prava temeljna točka, na kateri mora sloneti ves šolski zakon, ako hoče šola doseči svoj namen. In tej resnici pridružuje se soglasno vse slovensko učiteljstvo. To je pa tista slavnoznaná točka, ki dandanes vzbuja toliko nasprotstev in strankarskih strastnih bojov, da pač zasluđuje, da učiteljstvo slovensko jasno in natančno določi svoje stališče, da se morebiti pomirijo razburjeni črnogledi duhovi ter zjedinijo z učiteljstvom v složno delovanje v prosep slovenske šole in naroda, ter učiteljskega stanu. Že prvi in temeljni člen zloglasnega, „brezverskega“ zakona z dné 14. maja 1869. zapoveda, da se mora mladina tako vzgajati, da bode nravna in pobožna. Nrnavnost in pobožnost je torej temeljna tirjatev, je načelo brezverskega zakona. Da so vse šole na Slovenskem uravnane po tem načelu, da se slovenska mladina zares tako poučuje, da bi postala nravna in pobožna, če bi vsi vzgojni faktorji storili svojo dolžnost, to morajo priznati najstrastnejši Liechtenstein-ovci. V slovenski šoli učitelji niso ovrgli nobene verske navade, ki je bila že v stari šoli vdomačena, pač pa gledajo, da se iste vršé redneje in z večjo razumnostjo. Kako nevtemeljen, kako tendeneijozen je na Slovenskem boj proti sedanjí šoli, ki je neki iz šole izobčila celo: Češčeno Marijo, kar si nekateri gospodje iz drugih dežel izposojujejo ter tako begajo preprosto ljudstvo. Naše šolske knjige niso še baš popolne, a mnogo boljše, kakor so bile v stari šoli. No iz teh knjig je „Bog“ izključen, govore in lažejo neprijatelji naše šole. S tem pa kažejo, kako slabo poznajo naše knjige, ter brez prepričanja trosijo mej ljudstvo nezaupnost in mržnjo, ter razdirajo tako blagodejno zvezo mej šolo in domačo hišo. Ako konservativcem niso po volji, zakaj se ne oglašé

ter razkrijejo na vplivnem mestu njih napake? Učiteljstvo jim bode hvaležno, kajti v mogočem bode treba res popravka našim učnim knjigam. Da bi bile pa brez Boga, temu oporekati ni potreba, saj knjige same najbolj dokazujejo začeni s prvim berilom, kako so vsi etični spisi napolnjeni s kerščansko moralo. V neslovenskih pokrajinah pa se je dozdej opazovalo tudi nekaj takih šol, ki so nekaka izjema v našem šolstvu, ker se v njih ni poučevalo v zmislu I. člena osnovnega šolskega zakona, da bi mladina postala нравna in pobožna. V jedno in isto šolo prihajajo namreč otroci raznovrstnih veroizpovedanj in učitelj mora svoj pouk tako uravnati, da ne žali nobenega verskega čustva. To je sicer prav in lepo, toda če ga ne žali, ga tudi ne budi, ne krepi in ne vodi in vzgojni cilj je deloma nedosežen. In ker so v Avstriji tudi židje enakopravni avstrijski državljani in je šola javna naprava, znali so se v avstrijske šole vrvati celo židovski učitelji. Temu hoče opomoči Liechtenstein-ov načrt, kar se mora odobravati, samo da je knez Liechtenstein zgrešil pravo pot k svojemu namenu. Da je mladina razdeljena po verskih skupinah, katere poučuje isto-verski učitelj, to je že logična posledica iz I. člena osnovošolskega zakona, sicer kako naj se mladina v šoli vzgaja tako, da postane нравna in pobožna. Ako se učitelj ne sme dotikati resnic n. pr. katoliške vere, da ne bi žalil par drugovernikov, tako šola greši proti I. členu sedanjega zakona. Ako je pa v katoliški šoli za učitelja drugovernik, recimo žid, tako je tu dvojno mogoče. Prvič, da ne govori ničesar, kar je proti njegovi veri, da ne moli z mladino pred šolo in po šoli, je ne spremlja k šolski maši itd., kar je vse proti zdaj veljavnemu zakonu in posebnim naredbam. Ako pa žid vse to opravlja, da zadostuje zakonu in potrebam mladine, tedaj je to mladini najčistejši vzor verskega hinavstva ali pa indiferentizma — zopet proti šolskemu zakonu in namenu osnovne šole. Čuditi se moramo torej, kako je bilo dozdej mogoče, da se je v Avstriji grešilo proti tako jasnemu zakonu. In kjer se je pripetila taka obžalovanja vredna izjema, zakaj niso stariši storili potrebnih korakov? Tudi po sedanjem zakonu bilo bi možno upirati se takim slučajem ter jedenkrat za vselej onemogočiti take izjeme. Konečno govornik nasvetuje sledečo resolucijo: „Slovensko učiteljsko soglaša se s konservativnim šolskim načrtom v dveh točkah, da se namreč jasno izreče: 1. Mladina bodi vedno razdelena po verskih skupinah in 2. Učitelj mora biti iste vere z mladino.

Ta resolucija se jednoglasno vsprejme.

Poročevalec učitelj g. Gabršček hoče sedaj preiti v kritiko sedanje šolske postave, a podpredsednik g. Razingerga na zahtevo vladnega komisarja opomni, da ne sme kritikovati postave. Poročevalec Gabršček odvrne, da ako ne sme govoriti, bode to opustil.

Učitelj Ivan Krajnik opomni, da se po časnikih vendar razpravlja šolska postava, zakaj bi se tu pri zboru ne smela?

Učitelj Krašovec izjavi v imenu goriškega učiteljskega društva, da se ne bode vdeležilo o tem oddelku razprave, ne debate, ne glasovanja. (Klici: „Vsaj o pravnih razmerah učiteljev poročajte!“) Poročevalec Gabršček: „Ne bom!“

Podpredsednik gosp. Razingerga na zahtevo vladnega komisarja zopet opomni, da se o političnih stvareh ne sme govoriti: Klici: „Pa vsaj predloge, naj poročevalec prečita!“) Poročevalec Gabršček: „Ne morem!“

Vsled tega odpade poročanje o tem oddelku in poročevalec g. Gabršček poroča o ostalih nepolitičnih predlogih in nasvetuje: Osnovnošolski zakon naj skrbi za večji ugled učiteljskega stanu, da boče potem tudi šola krepkeje delovala na polju vzgoje in pouka. To pa se zgodi:

Ako se osnovnošolski zakon ne izreče samo za načela, da naj bodo učiteljski dohodki toliki, da učitelj stanu dostojno preživlje sebe in družino, ampak da tudi natančno določi minimum učiteljske plače, izpod katere ne smejo segati najmanjše učiteljske plače v nobeni pokrajini cislitavski. Ta minimum pa je po korenitih študijah socijalogov že določen ter znaša 500 gld. — Predlog se vsprejme.

Dalje nasvetuje, da se skrbi zato, da bodo krajni šolski predsedniki storili svojo dolžnost, kakor isto izvršujejo učitelji, ki na primer izkažejo vsakih 15 dnij otroke, ki ne dohajajo redno v šolo, a načelniki krajnih šolskih svetov ne storé ničesar. Najumestneje bi bilo, da bi bil načelnik krajnega šolskega sveta vodja dotične šole.

Učitelj Strelec (Ptuj) podpira ta predlog.

Nadučitelj Fran Praprotnik (Štajersko) pa se mu protivi, češ, da se pri takih določilih, kakor kdo da boče načelnik krajnemu šolskemu svetu, ne gre ozirati na lokalne razmere, kajti kar se je obneslo v Istri, ni za Štajersko. Sploh pa je današnji čas demokratičen in pri zastopih, ki se izvolijo, ne gre odkazovati, baš ta mora biti načelnik. — Predlog se ne vsprejme v zadnjem odstavku.

Poročevalec Gabršček nasvetuje, naj bi bili učitelji državni uradniki, a proti temu nasvetu se opomni, da imajo dežele določevati podrobneje o pravnih razmerah učiteljev tako tudi plače, torej tudi ne gre določiti minimum plače vsestransko na 500 gld., ker so v raznih deželah življenske razmere različne.

Učitelj Bogatec (Ričmanje) priporoča, naj bi se vsaj 500 gld. kot minimum plače določil.

Poročevalec Gabršček opomni, da so finančni stražniki bolje plačani, nego učitelji, poleg tega imajo še prosto stanovanje v vojašnici in nikakih drugih izdatkov, dočim ima učitelj stroške za časnike, knjige in mora biti dostojno oblečen. In vendar, da si plača financerjev ni slaba, predložil se je, ni tega mesec dnij, predlog, da se jim še zboljša.

Sklene se, da odbor „Zaveze“ to stvar razpravlja z raznimi deželnimi odbori.

Poročevalec Gabršček poroča potem o pokojninah in nasvetuje, naj bi se o tej zadevi napravilo boljše merilo ko doslej, 35 let službovanja določilo pa za popolno pokojnino.

Šolski nadzornik g. Žumer nasvetuje, naj bi se tudi o tej zadevi pooblastil zavezni odbor, da razpravlja z raznimi deželnimi odbori.

Nadučitelj Čenčič (Kamnik) želi, da bi se službena leta štela od tedaj, ko učitelj stopi v službo. Ugovarja se proti temu nasvetu, da ko bi obveljalo to načelo, bi velika večina učiteljev ne napravila sposobnostne izkušnje.

Učitelju Grebencu (Štajersko) zdi se sposobnostna izkušnja odveč, kajti ako je učitelj dostal prvo skušnjo, je gotovo sposoben.

Praprotnik (Štajersko) naglašá, da morajo učitelji sami skrbeti za ugled, torej marljivo delati in učiti se. Proti temu, da bi se opustila pre-

skušnja zmožnosti, mora se on odločno izjaviti, kajti ravno omika pri učitelju mnogo stori, da ga tudi nasprotniki časté.

Nadučitelj **Burnik** (Kamnik) meni, da naj bi pokojnina štela od onega časa, ko učitelj v službo stopi in ne dvomi, da se bode vsak učitelj požuril, da napravi skušnjo že zaradi starinske doklade.

Nadučitelj in okr. šol. nadz. **Letnar** (Moravče) misli, naj bi se določilo da se mora napraviti skušnja v dveh letih, kolikor let pozneje jo kdo napravi, toliko let naj zgubi.

Učitelj **Gradišnik** (Hrastnik) pravi, da je gotovo vsak učitelj zato brižen, da napravi preskušnjo, a marsikaj pride vmes, da je v dveh letih napraviti ne more, tako vojaška dolžnost in drugo. — Pri glasovanju sprejme se nasvet poročevalca g. **Gabršček**a da bi se pokojnina imela določiti po 35-letnem službovanju.

Poročevalec g. **Gabršček** potem nasvetuje, naj bi se preskrbovanje učiteljskih žen in sirot boljše uredilo, da bi isti ne bili takorekoč na milost in nemilost ljudem. Po 10-letnem službovanju naj bi dobile vdove in njih deca ali pa sirote vsaj 150 gld., po 20 letih 300 gld. in po 35 letih polovico zadnje plače učiteljeve. (Primeri današnji uvodni članek. Uredn.)

Gospod **Žumer** opomni, da določitev v tej zadevi spada v deželno zakonodajstvo. — Potem se vsprejme nasvet poročevalca. Tudi predlog, naj osnovnošolski zakon ustanovi zakonite norme pri pomikanju v više plačilne razrede in pri oddajanju učiteljskih služeb — se vsprejme.

Nasvetuje se potem še, da naj se upeljejo zopet kvotmesečne počitnice, na predlog učitelja **Kendepa**, da se uvedó zopet stara spredla, kar se vsprejme.

Nadučitelj **Ribnikar** (Logatec) misli, naj bi se izvoljenemu odboru ne naložilo precej prvi hip preveč dela, čemur g. **Žumer** pritrjuje ter opaža, da je bil tudi sklep o glasilu zaveze prenagljen in bi se po nasvetu g. **Praprotnik-a** (Štajersko) imel odložiti za prihodnje letno zborovanje.

Učitelj **Strelec** (Ptuj) naglašá, kako izvrstne so knjige, katere izdaje družba sv. Cirila in Metoda za šolsko mladino. Želeti bi bilo, da ker je gradiva že baje za daljnih pet zvezkov dovolj, da bi ne gnili doslej izdani zvezki po omarah, nego bi se hitro razpečali mej ljudstvo. Potom poverjenikov bi se knjižice ložje in hitreje razpečale. Nasvetuje torej, naj bi se odbor „Zaveze“ obrnil o tej zadevi na družbo sv. Cirila in Metoda. — Obvelja.

Stem je dnevni red zborovanja končan, na kar podpredsednik g. **Razinger** z „Živio“ in „Slava“-klici na presvitlega cesarja sklene zborovanje, učitelji pa zapojó stojé cesarsko pesen. Podpredsednik naznani, da bode naprosil vis. c. kr. deželno predsedništvo, da ta znak vdanosti blagovoli naznaniti na najvišjem mestu.

Ob koncu zborovanja naznanil je predsednik, da izvoljeni predsednik „Zaveze“, g. **Stegnar**, zaradi bolezni predsedništva ne more prevzeti. „Zavezo“ bode do prihodnega občnega zbora vodil podpredsednik g. **Razinger**.

Po zborovanju bil je banket v čitalnični restavraciji, ker se je napivalo presvitlemu cesarju, slovenskemu učiteljskemu društvu, „Zavezi“ in nje prospelu, mestnemu županu itd. — Potem so učitelji od 4. do 7. ure si ogledali zbirke „Rudolfinuma“, o katerih bogastvu in izrednosti bili so presenečeni. —

Marka Fabija Kvintilijana govorniški pouk.

Iz latinskega jezika preložil prof. Fr. Brežnik.

(Dalje in konec.)

S tem Simonidovim dogodkom se je menda na to namignilo, da se spomin pospešuje, ako se predstavam sedeži v duši odkažejo, in to zna vsak na sebi izkusiti. Kajti če se čez nekaj časa v kak kraj vrnemo, ne vzpoznamo zopet le kraja samega, ampak se vzpomnimo tudi činov in oseb, ki so bile prisotne, včasih se celo misli vrnejo, katere smo ondi na tistem gojili. Tedaj je nastala umetnost, kakor ponajvečkrat v drugih stvareh, tudi tukaj iz izkušnje. Predstavljajo si namreč v duhu prav razsežen in mnogovrsten prostor, recimo veliko poslopje z mnogimi sobami¹⁾. Kar je v njem znamenitega, si natančno zapomnijo, da morejo brez premisleka in prenehanja vse njegove dele z duhom preleteti. Posebno se je treba tega varovati, da ne obtičimo, kedar si to podobo pred očimo. Kajti spomin, ki naj bi kateremu drugemu na pomoč prišel, mora posebno zanesljiv biti. Potem zaznamujejo to, kar so napisali ali premišljevali, s kakim znamenjem, ki jih nanj spominja; in to je posneto ali po stvari sami, kakor po jadraniu, vojaštvu ali po kaki besedi. Kajti če jim tudi stvar izpade, jim vendar sè spominom ene besede zopet na pamet pride. Kot znamenje jadrana naj bo n. pr. sidro, vojaštva kako orožje. Ta znamenja pa tako-le razredijo. Prvo misel odkažejo tako rekoč veži, drugo dvorani, potem grejo po mostovžu in ne dajajo dotične misli le sobam in dvoranam, ampak tudi kipom in enakim stvarjem zaporedoma. Kedar je potem treba se teh mislij spomniti, začenjajo od kraja ta mesta preiskavati in nazaj zahtevati, kar so kateremu izročili, da se ž njihovo pomočjo onih spominjajo. Naj si bodo stvari, katere si je treba zapomniti, še tako mnogobrojne, so vendar vse kakor po kakem jermenu napeljane, in oni se ne zmotijo sledeče s prejšnim družeci, ako se jih na izust naučé. Kar sem o hiši povedal, se da izvršiti tudi na jaynih zgradbah, na dolgem potu, na obsegu mest in na slikah. Take stvari si smemo tudi izmisliti. Tedaj je treba mest, katera si ali izmislimo ali v resnici vzamemo, slik ali podob, katere si je pa vsekako treba izmisliti.

Te podobe so znamenja, ki nas na to spominjajo, kar je treba pamtiti, da rabimo, kakor Cicero²⁾ pravi, mesta kot vosek, podobe kot črke. Prav koristno bode tudi sledeče njegove besede navesti: „Rabijo naj se mnogi, znani in prostorni kraji, ki so po majhnih mejutkih ločeni, in pa podobe, ki so mične,

¹⁾ Impluvium je bil štirikotni, nepokrit prostor v sredi dvorišča (cavaedium), kjer se je deževnica iz strehe v zato pripravljen proster stekala in poleg je bil vodomet. Okoli vodometu pa so bile v okras dvorišča grede in lednice.

²⁾ Cic. de orat II, 86. — Mnemonika se imenuje umetnost, na poseben način moč pamčenja povekšati. Kako da so v ta namen v starem veku mnemoniki postopali, nam kaže mimo Kvintilijana tudi Cicero na navedenem mestu. Izbrali so si kak omejen prostor n. pr. sobo in so si zapomnili 50 ali 100 ali še več stvari na določenih mestih v tem prostoru; s temi mesti so spojili posamezne podobe stvari, katere so si hoteli po gotovi vrsti zapomniti. Te metode spojenja so se mnemoniki večinoma do današnjega dne držali. Leta 1840. je Danec Karl Otto, imenovan Reventlov, metodo mnemonike nekoliko zboljšal. On se drži v knjigi Lehrbuch der Mnemonik (Stuttg. 1843) tega načela, da se nazorne predstave lože pamčijo nego abstraktni pojmi. In ta navod posebno vgaja, ako je treba si celo vrsto števil naglo in dobro zapomniti n. pr. v kronologiji.

ganljive, znamenite, ki se lahko prikažejo in naglo v dušo sežejo¹⁾. Zatórej se tem bolj čudim, kako je Metrodor²⁾ v 12terih zamenjih, skozi katere gre solnee, 360 mest našel. Bila je gotovo ničemurna baharija moža, ki se je v oziru spomina bolj sè svojo umetnostjo ponašal nego prirodnostjo.

Jaz priznavam, da taka sredstva v nekem oziru koristijo, n. pr. ako je treba zaporedoma naštetih imena stvari, katera so slišali. Kajti tiste stvari polagajo v one znane prostore: mizo, da se tako izrazim, v predvežo, oder v dvorano in tako druge stvari, in potem, kedar jih zopet iščejo, jih najdejo, kamor so jih položili. Morda je to sredstvo onim pomagalo, ki so po dovršeni razprodaji ravno tako natančno vse naštetih znali, kar so komu prodali, kakor zapiski meničarjev; Hortenzij³⁾ se je baje v tem odlikoval. Manj koristilo bode pa to, ako je treba nepretrgan govor na izust učiti se, kajti misli nimajo taistega znamenja, kakor stvari; treba bi bilo drugo izmisliti. Vendar spominja kraj nekoliko na te; kako pa bi se dal pamtiti s taisto umetnostjo ves sestavek držanega govora? Jaz se ne oziram na to, da se nekatere besede z nobenimi znamenji ne dajo zaznamovati n. pr. vezniki. Naj si namreč zares imamo kakor oni, ki sè znamenji⁴⁾ pišejo, gotove podobe za vse stvari in neizmerno veliko prostorov, po katerih bi razložili vse besede, ki se nahajajo v peterih knjigah drugega govora zoper Vera, da bi se vseh, kakor shranjenih spominjali: ali se ne bi neizogibno moral tek govora ovirati z dvojno skrbjo spominjanja? Kajti kako bi mogle besede skup držé se teči, ako bo treba paziti na znamenja, ki so besedam pridejana? Zatoraj naj Harmada⁵⁾ in vže omenjeni Metrodor Scepski svojo umetnost za se obdržita, o katerih Cicero pripoveduje, da sta se s takimi vajami urila; jaz bom loža sredstva učil.

Ako bode treba daljši govor v spominu obdržati, bode koristilo posameznih delov se na pamet učiti, da se spomin ne preobloži; pa ti deli ne smejo premajhni biti, drugače bodo zopet mnogi in bodo sestavek razdelili in razkosali. Pa tudi gotove mere jaz ne bi propisaval, ampak oddelek naj se po glavni misli napravi, ako ni morda ta tako obširna, da je tudi njo treba razdeliti. Določiti je gotove meje, da si zvezo besedij, ki je najtežja, zapomnimo s pogostnim premišljevanjem, potem naj se posamezni deli ponovijo in zaporedoma zvežejo. Prav koristno pa je besedam, ki se težje zapomnijo, gotova znamenja pridejati, ki nas na nje spominjajo in spomin tako rekoč vzbujajo. Menda ni nihče tako pozabljiv, da ne bi vedel, za katero stvar je kako znamenje določil, da bi moral biti na to opominjan, kar rabi kot sredstvo. Saj je pri pamčenju vrlo važno, da baš znamenja opozarjajo na pozabljene misli: sidro, kakor sem prej omenil, na ladjo; pušica na boj, ako je treba o njih govoriti, kajti znamenja storé mnogo in iz enega pomnjenja sledi drugo, tako kakor nas spominja premeščen ali privezan prstan na to, zaradi česar smo to storili. Tega sredstva se oni še bolje oklepajo, ki spomin od podobnega predmeta prenesejo

¹⁾ Prim. Cic. de orat. II, 87.

²⁾ Prim. X, 6.

³⁾ Prim. Cic. Brut. 88; Seneca Controv. I. praef.

⁴⁾ Stenografi ali naglopisce, katere imenuje Kvintilijan (VII, 2 24) notarii.

⁵⁾ Harmada je bil akademski modrec, učenec Karneadov in učitelj medroslovja in govorništva v Atenah. Cicero hvali njegovo zgovornost in izvrsten spomin (de orat. II, 88.)

na onega, katerega si je treba zapamtniti; n. pr. pri imenih, ako je treba ime Fabij v spominu obdržati, se spomnimo na znanega Kunktatorja, katerega ni mogoče pozabiti, ali na kakega prijatelja, ki se tako imenuje. Še laže se to zgodi pri imenih, kakor Aper,¹⁾ Ursus, Naso, Krispus, da si to vpametimo, kar imena pomenjajo. Včasih stori tudi povod izvodov, da si jih zapomnimo kakor pri Ciceronu, Veriju in Avreliju. Pa to so slabi pomočki.

Vsakemu bode lahko na pamet tega, kar je napisal, naučiti se. Kajti on zasleduje nekako svoj spomin in tako rekoč z očmi gleda ne le strani, ampak skoro vsako vrsto; in to potem prednaša, kakor bi čital. Če pa je kaj prečrtano ali pridejano ali izpremenjeno, je to znamenje, na katero pazeči se ne moremo zmotiti. Drugo sredstvo, ki je sicer preje omenjenemu podobno, je vendar, če se smem na svoje izkustvo sklicavati, koristnejše in izdatnejše. Tiho učiti se, — kajti tudi to se je zahtevalo — bilo bi najboljše, ako se ne bi navadno pritihtopile druge misli v tako rekoč brezposleno dušo; zatorej jo je treba vzbujati z glasom, da se spomin z dvojim delom govorjenja in poslušanja pospešuje. Pa to govorjenje naj bo mirno in bolj mrmranje. Kdor pa se na izust uči, med tem ko drug čita, je deloma oviran, ker je vid ostrejši nego sluh; deloma mu zna to koristiti, ker sme, ko je enkrat ali dvakrat slišal, takoj svoj spomin poskusiti in s čitateljem tekmovati. Sploh pa je treba tudi na to najbolj gledati, da se večkrat skusimo, ker zbog neprestanega čitanja jednako preziramo, kar smo si zapomnili in česar ne. Pri izpraševanju, ali smo si kako stvar zapomnili, je napor veči ter navadno ne potratimo nič nepotrebne časa v ponavljanje tega, kar pomnimo. Torej se le pozabljenost ponavlja, da se z večkratnim opetovanjem utrdi, da-si navadno največkrat v tem obličimo, kar je izpalo. Učenju na izust in pisanju je to vkupno, da obema najbolj vgaja dobro zdravje, dovršeno prebavljenje in duh, ki je prost drugih mislij. Pa mnogo pomagata pri učenju spisov in pamčenju tega, kar preišljujemo (izvzemši vajo, ki je najizdatnejša) razdelba in skladnja. Kajti, kdor je misli prav razdelil, se v njihovem sporedu ne bode mogel zmotiti. Saj mora ne le pri razvrščenju, ampak tudi pri razpravljanju točiek, ako le prav govorimo, nekaj zavzeti prvo, drugo itd. mesto; in zveza mislij je tako nerazdružna, da se ne da nič odvzeti in nič vriniti, kar se ne bi takoj zapazilo. Ko je Scevola pri igri dvanajsterih črt²⁾ prvi potegnil kamen in zmagan bil, je med potovanjem na deželo vršitev cele igre ponovil in zapazivši, kje da je napačno potegnil, se k igralcu vrnil, in ta je priznal, da se je tako zgodilo. Bode-li red v govoru manj veljal, posebno, ker celega svojevoljno sestavimo, dočim je tam red od-

¹⁾ Aper = merjasec, Ursus = medved, Naso = nosač, Crispus = kodrolas; Cicero se izvaja iz cicer = grah in Verrius iz verres = merjasec. V oziru imena Aurelius pravi Paul. Epit. 23: Rodbina Avrelija, ki je na Sabinskem doma, je bajé imenovana bila po solnčnem bogu (a Sole), ker je rimsko ljudstvo njej odločilo kraj, na katerem naj bi Avrelci solnčnemu božanstvu žrtvovali, ki so bili vsled tega Auseli imenovani. Drugi izvajajo ime Aurelius iz aurum = zlato.

²⁾ Ludus duodecim scriptorum je bila igra podobna dandanašnjemu šahu, katero so Rimljani na deskah igrali. Deska (abacus) je bila z dvanajsterimi črtami v 25 prostorov razdeljena, po katerih so kamenčke potezali. Ako je prišel kamenček med dva kamenčka nasprotnega igralca, bil je izgubljen. Torej je bilo treba pri vsaki potezi paziti in natančno premisliti. Kajti ena sama napačna poteza je dostikrat igro odločila.

visen od dveh igralcev? Tudi dobra skladnja vodi spomin sè svojim redom. Kajti kolikor lože se verzov na pamet učimo nego próze, toliko lože umerjene próze, kakor neumerjene. Tako se posreči govor, katerega smo nepripravljene govorili, od besede do besede ponoviti. In to se je tudi mojemu srednjemu spominu poneslo, ako je kedaj pristop oseb, katerim je taka čast šla, me prisilil del predavanja ponoviti. To je pa gola resnica, saj še oni živé, ki so bili prisotni.

Ako me pa kdo praša za edino zanesljivo umetnost spominjanja, navedem mu vajo in marljivost. Mnogo učiti se na izust, mnogo premišljevati in sicer če je mogoče vsak dan, to je najbolj koristno. Nič se ne da jednako zboljšati z marljivostjo, nič tako spriditi po nemarnosti, kakor spomin. Zatorej naj se dečki, kakor sem propisal¹⁾ takoj kar je moči veliko na izust učé in vsaka doba, ki hoče s trudom spomin pospešiti, naj iz prva zatre nevoljo zoper večkratno ponavljanje spisane in prečitane tvarine in tako rekoč prežvekanje taiste jedi. To se pa tem lože zgodi, če začnemo izprva malo stvarij in le tega na pamet učiti se, česar nam se ne gnjusi, in potem vsak dan nekoliko vrst pridemo, ki priraščanje dela očitvidno ne povzročijo; tako se pride do neomejene dovršenosti. Najprej naj pride na vrsto pesniška tvarina, potem govorniška, nazadnje tudi precej svobodno sestavljena in od govorniškega zloga se razlikujoča, kakoršni so spisi pravoučenjakov. Kajti to, s čimer se urimo, mora biti precej težko, da nam bode to tem lože, za kar se urimo; tako n. pr. privadijo atleti svoje roke svinčnim utežem, katere rabijo v borbah prazne in neobložene. Tudi tega ne morem zamolčati, kar nam vsakdanja izkušnja kaže, da imajo precej počasni talenti slab spomin za novo tvarino. Čudovito je in ne da se lahko tolmačiti, kako zelo ena noč spomin ojači, bodi-si, da se oni trud poleže, ki je spomin oviral, bodi-si, da se spominljivost, ki je njegov najvažnejši del, izdela in dozori; tako se to, česar nismo mogli takoj ponoviti, drugi dan zaporedoma pove, in taisti čas, ki navadno pozabljivost povzroči, ojači spomin. Prenagel spomin pa brzo zgine in se tako rekoč odpuščen umakne, kakor da ne bi po kratki službi nič več dolgoval. Tudi temu se ni čuditi, da se to bolj pameti, kar se je precej dolgo v glavo vbijalo.

Iz te različnosti nadarjenostij je nastalo prašanje, naj li se govoriti hotéči predavanja od besede do besede naučé ali če zadostuje, zapomniti si glavne misli in njihov spored. O tem se ne da nikakor občno pravilo propisati. Kajti ako nas spomin podpira in ako je časa dovolj: naj mi nobeden zlog ne uide; drugače bi tudi pisanje nepotrebno bilo. Osobito dečki morajo se tega držati in spomin z vežbanjem tej navadi podvreči, da se naučé ne prizanašati sebi. Zatorej je kvarljivo, ako si damo med predavanjem praviti ali pa v spis gledamo, ker to lenobo pospešuje, in marsikateri misli, da to dobro panti, česar se ne boji, da bi pozabil. Na tak način se pretrgava sila predavanja in govor postane prenehajoč in neprijeten; kdor pa govori, kakor bi se še na pamet učil, ta zapravi tudi vso pohvalo spisa baš s tem, da prizna, da si je bil tvarino napisal. Spomin pa pripravlja tudi slavo vedno pripravljenega talenta, tako da ljudje mislijo, da predavane tvarine nismo iz doma sebo prinesli, ampak takoj na mestu izmislili; in to je tudi za govornika in za stvar samo jako važno. Kajti sodnik bolj občuduje in se manj boji tega, o čemur je preverjen,

¹⁾ Prim. II, 7.

da ni zoper njega pripravljeno. Torej je v predavanjih posebno treba na to gledati, da nekatere stvari, celo take, katere smo vrlo sestavili, kakor nepripravljene predavamo in semtertje podobni preišljujočim in dvoječim na videz to iščemo, kar smo iz doma prinesli. Iz tega tedaj vsak previdi, kaj da je najboljše. Ako je pa spomin po prirodnosti prepočasen, ali ako časa pomanjkuje: bo celo škodilo se natančno držati vseh besedij, ker pozaba ene izmed njih povzroči ali neprijetno prenehanje ali celo obmolčanje; varnejše je tvarino si v duhu predočiti, za izraze si pa prostost pustiti. Kajti nikdo ne izgubi rad one besede, katero si je bil izbral, pa tudi druge ne najde lahko, med tem ko ono išče, katero si je bil zapisal. Toda slabemu spominu tudi to nič ne pomaga izvzemši one, ki so si pridobili spretnost iz mesta govoriti. Ako bi pa komu oboje manjkalo, temu bi jaz svetoval govorniški posel celo opusti in se raje pisateljstvu posvetiti, ako ima za to sposobnost. Toda tako slabo nadarjen človek se redkokedaj najde.

Kolik vpliv da imata na spomin prirodnost in marljivost, spričuje Temistoklej, ki je, kakor je znano, v enem letu se prav dobro naučil Perzijski govoriti¹⁾, ali Mitridat²⁾, ki je baje znal dva in dvajset jezikov onih narodov, katerim je vladal; ali znani bogatin Kras³⁾, ki je kot predstojnik provincije Azije pet razrečij grškega jezika tako pamtil, da je vsak v taistem jeziku pravico dobil, v katerem jo je pri njem zahteval; ali pa Cir⁴⁾, ki je, kakor pravijo, imena vseh svojih vojakov vedel. Teodekt⁵⁾ je baje celo le jedenkrat slišane mnogobrojne verze takoj recitoval. Pravilo se je, da še zdaj ljudje živé, ki to delajo, pa meni se ni nikdar posrečilo prisotnemu biti; vendar je treba stvar verjeti vže zaradi tega, da oni, ki to veruje, stvar za dosegljivo zmatra.

Iz „zaveze slovenskih učiteljskih društev“:

Direktorij razposlal je v zavezi stoječim društvom oziroma društv. predsednikom nastopno okrožnico:

Štev. 11.

Veleccenjani gospod!

V seji direktorija „Zaveze, dné 6. maja t. l. sklepalo se je o vsprejetih predlogih v zborovanju „Zaveze“. Vsi predlogi odposlali so se vže na dotična slavna društva, razun predlogov g. Gabršček-a.

Ker je ta zadeva posebne važnosti in so se ti predlogi pri glavnem zborovanju morebiti še premalo temeljito razpravljali, pa tudi ker jih je bilo večina „en bloc“ vsprejetih, pošiljajo se Vam vsi ti predlogi v prilogi*) s prošnjo, da se o njih razgovarjate v sejah Vašega učit. društva. Ko bi pa ne bilo to moči, prosiva Vas, da nam vsaj svoje lastno mnenje o tej zadevi prilično blagovolite naznaniti. Kadar se skliče seja upravnega odbora, imel bode ta priliko, da na ta način mnenje več učiteljskih društev in častitih odbornikov upravnega odbora pri konečnem ukrepu teh predlogov uvažuje.

Priporočata se Vam v imenu „Zaveze“:

V Ljubljani, dné 24. maja 1889.

A. Razinger, preds. namest.

Jos. Maier, tajnik.

¹⁾ Thukydidés I, 138; Corn. Nepos II, 10, 1. — ²⁾ Plin. n. h. VII, 24 in XXV, 3. —

³⁾ Valer. Max. VIII, 7, 16. — ⁴⁾ Prim. I, 4. — ⁵⁾ Prim 3. opomnja na 20. strani.

*) Ker te predloge itak vže v današnjem uvodnem članku podamo, zato ponatis priloge tukaj opuščamo.

Dopisi.

Iz Ljubljane. Pri sposobnostnem učiteljskem izpitu v 6. dan m. m. so se za pismeni izpit stavila ta-le vprašanja: za ljudske šole: pedagogika (in slovenščina): „Pouk kot vzgojilo“. Po nemški: Wie soll der Verkehr zwischen der Schule und den Eltern beschaffen sein, und in welcher Weise kann der Lehrer dazu beitragen, dass zwischen der Schule und den Eltern ein freundschaftliches Verhältnis herrsche. Računstvo: 1. 109kg pšenice ima v sebi 834kg redilnih tvarin, a 100kg krompirja jih ima 167kg; 1hl pšenice tehta 76kg, 1hl krompirja 84kg. Kateri teh pridelkov je glede redilnosti dražji, ako stane 1hl pšenice 9 gld. 20 kr., a 1hl krompirja 3 gld. 50 kr.? Jednakostraničen cilinder ima 269255dm³ prostornine. Kolika je prostornina vértane kvadratne prizme? 3. Površina koeke znaša 2456dm²; za koliko je njena telesnina večja od telesnine njej vértane krogle? (Ravno to tudi po nemški.) Realije: 1. Es sind die Gewitter-Erscheinungen zu erklären. 2. Bučela (metodična obravnava). 3. Letni časi. Za meščanske šole: Iz pedagogike: Worin besteht der Unterschied zwischen der unmittelbaren und der mittelbaren Erziehung, und inwiefern wirkt der Unterricht erziehend? — 2. Kurze Darstellung der Methode des physikalischen Unterrichtes und durch ein Beispiel illustriert. 3. Eintheilung der Schulen nach Felbigers allgemeiner Schulordnung vom Jahre 1774. — Iz prirodopisa: 1. Die Bestandtheile und Gebilde der menschlichen Leibes-Haut sind eingehend darzulegen. Pflege der Haut. 2. Die Nadelhölzer (*Coniferae*) sind mit besonderer Rücksichtnahme auf ihre Blütenverhältnisse zu charakterisieren. 3. Der Gips; eine Abhandlung. — Iz naravoznanstva: 1. Es ist der Verbrennungsprocess an den Vorgängen in einer Kerzenflamme zu schildern. 2. Einige Erscheinungen, die auf der Brechung des Lichtes beruhen, sind zu erklären. — Iz računstva; 1. $5x + 5y = 34$; $3x + 7y = 27$; $x = ?$, $y = ?$ 2. Welches ist der wahre Wert der Quotienten $W = \frac{x^2 - 8x + 5}{x^2 - 10x + 21}$ für $x = 3$. 3. Einem Cylinder ist eine Kugel und ein Kegel eingeschrieben; wie verhalten sich ihre Rauminhalte? 4. Bei einem rechtwinkligen Dreiecke ist die kleinere Kathete 7, die grössere 24; man berechne daraus alle Bestandtheile des Dreiecks (Seiten und Winkel). 5 Welche sind die wichtigsten Bücher eines Geschäftsmannes, und wie sind sie eingerichtet?

K izpitu, ki je trajal od 6. do 11. dne maja se je oglasilo 8 učiteljev in 8 učiteljic. Izmej učiteljev jih je 6 dobilo spričevalo učiteljske pripravnosti za ljudske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom in 1 za mešč. šole z nemškim učnim jezikom. Izmej učiteljic so dobile 4 spričevalo pripravnosti s slovenskim in nemškim učnim jezikom, 2 pa samo z nemškim uč. jezikom in 2 iz francoščine.

Iz Gorice, 22. maja. Minoli teden smo imeli tukaj učiteljske izpite. Došlo je šest učiteljic, dve Slovenki in štiri Italijanke. Razen jedne Italijanke so prestale vse izpit in sicer za ljudske šole. Italijanke so vsposobljene za ljudske šole z ital. učnim jezikom, jedna Slovenka — gspdč. Cec. Matevec iz Tolmina — za slov. ljudske šole in druga — gospodična Mar. Nadlišek od sv. Ivana pri Trstu — pa za slov. in ital. ljudske šole. — Vrhu tega je delala še jedna Italijanka izpit iz francoščine in jeden učitelj (Italijan) iz verstva.

Z veseljem priznavam, da je bil takrat na slov. strani nekoliko boljši vspeli nego na italijanski, kar v novejšem času ni navadno. Dal Bog, da bi postal ta vspeli poslé še popolnejši!

Pohvalno moram tudi priznati, da se naše Slovenke (kar se jih sploh tukaj oglašajo) ne izogibljejo takó lehkomišljeno izpitu iz petja in telovadbe kakor Italijanke. Znana je izvestno določba novega predpisa ob učiteljskih izpiti, da se kandidatje in kandidatnje, ki uradno izpričajo, da niso

imeli za časa svojega dosedanjega službovanja prilike poučevati teh dveh predmetov, iz njiju izpitajo le tedaj, ako sami želijo. Vsled te določbe postajajo izpiti iz telovadbe in petja vedno redkejši. Sedaj n. pr. je bila izpitana le jedna Slovenka iz obeh teh predmetov, in druga le iz petja, od Italijank pa niti jedna ni iz petja ni telovadbe. Kam pridemo na ta način? — Gg. okraj. šol. nadzorniki bi morali svoje ljudi-začetnike poučiti, da izkuša sicer ona predpisna določba olajšati posameznikom izpitno delo, a da je v interesu posameznika samega, da se ne izogne izpitu iz teh predmetov; kajti v izpričevalu se to neizpitanje natančno zabeleži. In ta opazka vtegne pripraviti dotičnika še v poznejšem času ob marsikako zaželjeno službo. Osobito se mu to prav lahko zgodi zastran petja, če vže ne telovadbe. Občno sedanje zahtevanje po intenzivnejši vzgoji naše šolske mladine mora dovesti do splošnega priznanja neobhodne potrebe, da se mladina temeljiteje uči ónih predmetov, ki posebno dejstvujejo na človeško srce. In v tem pogledu ima mej vsemi uč. predmeti ljud. šole pač le petje najlepšo prihodnost. Izgovor: Kakó morem biti praktično izpitan iz predmeta, kojega nisem praktično učil — ima le navidezno veljavo. Učiteljski izpit se razteza tudi na realistične predmete. Vsak kandidat mora biti na to pripravljen. In vendar koliko jih je, da niso še imeli prilike realističnih predmetov praktično učiti, ker so poučevali (kar je pri začetnikih navadno) le otroke prvih šolskih let.

Pred nekaj dnevi smo dobili primorski učitelji nove učne načrte v štirih jezikih: nemškem, italijanskem, slovenskem in hrvaškem. Lična knjiga, v 8°, 286 str., jako okusno vezana, stoji le 70 kr. v c. kr. zalogi šolskih knjig na Dunaju. Ker je ta najnovejši prirastek na polju našega ljudskošolskega slovstva eminentne važnosti za nas, ljudske učitelje, pač zasluži, da nam priinese „Popotnik“ o njem natančneje sporočilo.*)

Svetinje, 19. den maja 1888.***) Vsled ukrepa od 4. dne aprila t. l. izletelo je ormoško učiteljsko društvo letos v 2. den maja na bližnji prijazni Holm. Obetalí smo si kaj izbornih vspehov in istina Bog, tudi vreme bilo nam je toli ugodno, da se je bilo čudom čuditi, kakó da izredno krasen dan ni izvil tudi nekotih debelokožnih zaspancev iz njihovega pozimnega sna. Prijazen Holm, raz kojega vživaš najdivnejši razgled preko širnega varaždinskega polja ob bregovih, kakor velikanska kača se viječe Drave; veselo pokanje možnarjev ter poznata vljudnost Holmljanov morala bi sicer prizvati tudi najoddaljenejše naše sodruge, toda žalibog, vsi ti činitelji bili so preslabi ter ostali so le glasovi vpijočega v pustinji. Brez zamere, prijatelji! Pa peró se mi vstavlja, ko mi je poročati o našem društvenem življenju, a mesto, da pišem le laskavo pohvalo, treba mi je z nevsmiljenim srem bičati nekotih društvenikov nedoumno malomarnost in mlitavost. Za Boga, kaj pa hočemo doseči, ako nam ni prav nič do tega, da z združenimi silami težimo za jednim smotrom? — Ali morda ni že skrajni čas, da pokažemo svetu, osobito pa zagrizenim našim sodrugom; da smo nerazdruživa celota; da smo krepka, čila masa, ob kojoj se zateka brezvspešno vsak sovražni naval; da smo si svesti svojega poklica, svojega stanovskega ugleda in svojih pravíc, ne morda kot sužnji samovoljno vladajočih strank, nego kot izgojevatelji bodočih državljanov, koji imajo biti zaslonba bodoče Avstrije in kot taki tedaj slobodni državljani slobodne, velike Avstrije.

Čemu nam je društvo, ako ne zahajamo k njegovim zborovanjem, ako nam ni do koristi, kojoj bi imeli erpiti iz nja?!

„Od zdrava se drieva hoće
Ili evétje ili voće“.

poje Hrvat Vid Došen. In od zdravega, čilega, živahnega društva?? — — Sigurno mi ni treba, temu vprašanju odgovarjati!

*) To nam je vže neki drugi gosp. tovariš obljubil.

***) Za slednjo šte. prepozno došlo.

No in pa še baš sedaj, ko nam vže valovi razburjenega sovražnega morja v usta pluskajo, pa taka mlitavost?! Potem naj bi naše vedenje in stanovski ugled imponiral nasprotnikom našim?! O zaslepljena domišljavost!!

„Dok nam cvatiate mir, Tyrthejah sto imali smo;
A sad, gje buknu rat, svima promuče grlo“.

Morda ni imel prav divni naš Stanko?! — O dá, sevsema prav!! Dok ni sile nobene, repenčimo se in jezimo kot trmoglavi, nevkrotivi nezadovoljneži; ko se pa vstopi odločilen trenotek, uvihnemo rep, ugladimo bodice ter pohlevno in težko sopeč čakamo osodnega vdarca!

Oprostite čitatelji dragi! Malo sem se razčemeril, pa nič ne dé. Hočem to svojo hibo takoj poravnati. Poročam Vam v nastopnem še nekaj o napominanem majnikovem izletu. Kakor rečeno, bilo mi ni prav nič po godu, da se je vdeležilo izleta le 13 učiteljskih osob in k temu prištevamo še gspđc. Lucijo Gabršček, koja je baš v ta dan prijavila svoj pristop ter bila navdušeno vsprejeta. Pač pa me je veselilo, ko sem vgladal poleg pičlega števila kolegov, primerno prav lepo število neudov, došlih deloma iz bližnjih vasi, deloma celó iz precej oddaljenega Središča, kot g. Maks Robič, ud okr. šolsk. svéta in gosp. Ivan Kočevar, župan središki. Kakó se je vršilo zborovanje in pozneje zabava, nočem pripovedovati, ker se mi ne zdi za našo stvar nič merodajno in vplivno, pač pa hočem nekoliko besedi izpregovoriti o najvažnejši točki takratnega zborovanja, naimer o govoru g. Anton-a Kosi-ja iz Središča.

Da mi je izreči sodbo o dotičnem govoru z enim stavom, kazal bi nepristransko in odkritosrčno, da bil je izboren, času primeren in, kar je najvažneje, v obče koristen ne le nam učiteljem, nego veliko bolj še le starišem. Izboren bil je ne le zarad logične uredbe in izraženih lepih mislij, nego tudi, ker ga je govornik predaval k povdarkom in sploh takó, kakor gre takim govorom, koji imajo doseči kakov ugoden vtis. Pač žal, mislil sem si na tihoma, da ni prisotnih več starišev. Izvrstni iz lastne skušnje vzeti podatki, s kojimi je kitič govornik svoj govor, bili bi pač nekojega izmed njih presunili in morda celó privedli na boljo pot. Taki govori naj bi se po mojem mnenju razširjali mej našim prostim narodom, in če bi jih tudi razširjala sama družba sv. Mohora, nič ne dé, saj ni v njih prav nič brezverskega in spodtikljivega.

Govor g. Kosi-ja o „soglasnem vzgojnem delovanju šole in domače hiše“ razpravljaj je o sledečih točkah:

1. Vzajemno delovanje domače hiše (obitelji) in šole je prvi in glavni pogoj dobre izreje otrok. Da se pa to doseže, treba je:

- a) naj stariši svoje otroke kolikor možno dobro za šolo pripravijo in jim veepijo veselje do šole;
- b) naj svoje otroke pridno v šolo pošiljajo;
- c) naj v prisotnosti otrok o šoli in njenih organih le lepo in spoštljivo govoré;
- d) naj se zanimajo za to, kar se otroci v šoli učé;
- e) naj povprašajo večkrat pri učiteljih po svojih otrocih.

Razen tega govora slišali smo še g. Porekar-ja zanimivo poročilo o prvem zborovanju slov. uč. zaveze v Ljubljani, katerega glavne točke so pa čitateljem eo ipso vže poznate.

Konečno se je še vkrenilo, da zborujemo 6. den junija v Središču. Dakle na veselo svidenje v Središču, toda v obilnejšem številu, sicer se zopet razkorači in razčemeri stari

M. F.

Od Voglanje. V razvetu divne pomladi slavilo je celj. uč. društvo 2. maja v Rimskih toplicah dvajsetletnico šolskega zakona. S kakošnimi občutki? Kako težak odgovor! — Naj iztrže osodni slučaj iz kronike slov. učiteljstva list, ki bi jasno svedočil o napredku narodnega slov. šolstva pred sedanjim šolskim zakonom, ostalo bođe saj tu in tam katero slov. berilo, koje ima zdaj

veča šolska mladež v rokah. Ta knjiga bode živo dokazovala, da je v slov. narodu še le današnja šola navdahnila knjigam življenje, da se je v njej z lepim sijem blestela sveta krščanska vera, da je blažena idejalnost zmagovala materialnost, da se je z neugasnim ognjem v njej netilo rodoljubje in domoljubje. Naj nov šolski zakon tega lepega genija prežene iz šolskih beril, vendar se oni električni tok srca in uma med slov. učiteljstvom in narodom ne bode pretrgal! Doslej so bili ljubi otročiči nekaki posredovalci med njim in narodom, do te dobe rabil je učitelj svoje duševne moči skoro le med štirimi šolskimi stenami, poslej moral bode pa z drugimi rodoljubi stopati v mnogo ožjo dotike z narodom, nategovati svoje moči v obilnejšji meri. Take enake misli so nas obdajale, v srcu pa smo obetali, delovati po pesnikovih besedah: „Dolžan ni samo, kar veleva mu stan. Kar more, to mož je storiti dolžan.“

Temna otožnost morala se je takoj umakniti iz središča naše slavnosti. Zakaj bi se tudi ne? Obilno število sobratov istih mislij, istega srca, klicalo si je uzajemno: Bog te živi! Preprijazno vsprejel nas je ondotni nadučitelj g. Pečar s svojo ljubeznjivo soprogo in ljubko gospodičino učiteljico Rižnar-jevo, Od blizu in daleka počastili so nas velebenjeni gostje, med njimi gospa Gradišnik-ova in gspdč. Fliso-va, učiteljci iz Hrastnika, uč. g. Četina iz Laškega trga, uč. g. K. Rožanec od sv. Vida na Kranjskem.

Prvi govor po g. Gradišnik-u veljal je Njega veličanstvu. Govornik je proslavljajal Njega očetovsko skrb za šolo, povdarjal važno trenutje, ko je presvitli cesar sankcijonoval šolski zakon, čegar dvajsetletnico danes slavimo. Zapeli smo zatem stojé in navdušeno cesarsko himno in vrstili so se razni govori in napitnice, zdaj o učiteljskem stanu, zdaj o narodnem ženstvu itd. Pesnij pa, umetnih in narodnih, nisi lahko soštevajal.

Našo radost pa je povišal poznejši pohval preč. g. župnika iz Radeč, g. provizorja od sv. Jederte, in drd. g. Ožek-a. „Preč. g. provizor naglaševal je, znajoč kot učitelja sin naše težnje, preljudbo razmerje in vzajemnost dvojnih učiteljev naroda: ljudskega učitelja in duhovnika, ter je izrekel željo naj bi ta dva vzgojna činitelja vedna vzajemno sodolovala v prid milega naroda našega! Kdo bi ne pritrdiril tem moškimi besedam:“

Drugo izvanredno veselje bil je brzojav, glaseč se: Danes zborujoče sežansko uč. društvo kliče vam osnovateljem uč. zaveze in slaviteljem dvajsetletnice šolskega zakona: Živela zavednost! Zbor.

Takoj poslali smo odziv vtrajnim Primorcem z nastopnimi besedami: „Vrlim zborujočim sobratom prisrčen ozdrav. Živela stanovska zavednost!“

Tako je tekal veselo in urno trenutek za trenutkom, nismo se mogli raziti. Tega je pridržala prijateljska roka, onega veseljaška ludomušnost, tretjega izborna postrežba g. Vandžure, hôtelier-ja Rimskih toplíc. Še le večerni osobni vlak odnesel nas je iz preljubega okrožja.

Ta majnikov izlet ostal bode vsakemu vdeleženeu v dobrem spominu zaradi prisrčnega sestanka v trenutju, ki za šolstvo ni brez pomena! Streljak.

Od Št. Jurja v Slov. gor. Šentlenartsko učiteljsko društvo priredilo je 9. dan m. m. svoj „Majales.“ Ker je bilo vreme ugodno, prišetala je večina sotrudnikov peš v spremstvu svojih gospá in odličnih gostov na prijazen hrib sv. Barbare, občudovavši novovzbujeno naravo ter krepivši se v vonjave polnem vzduhu.

Po veselem snidenju in medsebojnim pozdravam došlih zberó se okoli poludne vsi v okusno ovenčanem šolskem poslopju, kjer g. predsednik navzoče priljudno pozdravi in posebno dobrodošlico izproži gostoma, ki sta še pred kratkim časom bila uda našega društva, danes pa nas kot gosta razveselila, namreč gg. Jaunik-u od Zg. Št. Kungote in Pristernik-u iz G. Polskave, ter omeni, da je naše društvo zadnjikrat pred 15. leti tukaj zborovalo in da sta od takratnih udov tudi pri današnji seji še dva gospoda navzoča. Slava njima!

Namesto izostalega referenta g. Čeh-a prevzame g. predsednik besedo v spomin 20-letnemu ostanku nove šolske postave, navaja nje prednosti ter pov-

darja eminentno važnost v prospeli občne izomike in naobraženosti ljudstva. H koncu zakliče govornik z navzočimi vred pokrovitelju in zaščitniku teh šolskih postav, presvitlemu ces. Francu Jožefu I. trikratni „Slava“ in „živio!“

Po raznih manj važnih razgovorih vrši se volitev poslanca k letošnjemu glavnemu zborovanju „Štaj. učit. zaveze“ v Fürstenfeld-u z nastopnim izidom: g. Budna, poslanec in referent za tukajšnje učit. društvo; namestnik g. J. Mocher. Prihodnja mesečna seja bo meseca junija pri Št. Jurju v Slov. gor., kamor se k obilni vdeležbi tudi vsi sosedni kolegi prijazno vabijo.

Konečno se zahvali g. predsednik iz daljave došlim gostom gg. Jaunik-u, Pristernik-u in Krivec-u za vdeležbo, ondotnemu g. nadučit. Šuen-u in gosp. Wieman-u pa za dekoracijo in prijazen sprejem.

Po končanem oficijelnem delu zbrali smo se k skupnemu obedu pri gostilničarju g. J. Markuš-u, kjer so nas še popoldan nekateri gg. kolegi iz bližnjih šol sè svojim pohodom počastili. Slava njim. J. Č.

Iz Šmarijskega okraja. Dne 16. aprila spremili smo k zadnjemu počitku vmirovljenega učitelja Martina Pestevšek-a, ki je umrl 14. m. m. na Sladki gori. Pokojni se je rodil 1. februarija 1820. l. v Šmarju pri Jelšah. Obiskoval je domačo šolo in 3 razrede nemške šole v Celju. Leta 1839. je dovršil takratno učiteljsko preparandijo in je jedno leto kot pomočnik učil na slovenski nedeljski šoli v Celju. Prvo službo je nastopil jeseni leta 1840. na Koroškem, kjer je poučeval eno leto v Šent-Pavlu in eno leto v Šmarju pri Volfsbergu. Leta 1842. se je preselil v svojo domovino in je učiteljeval v Šmarju pri Jelšah 3 leta, v Šent-Jurju ob juž. žel. 2½ leta, v Kalobju, kjer se je bil poročil z Barbaro Raner, 4 leta in 2 meseca. Dalje v Zgornji Polskavi eno leto 10 mesecev, v Zrečah 3½ leta, v Šent-Vidu pri Šmarju 10 let, v Teharjih in na Sladki gori po eno leto, v Slivnici pri Celju 4 leta in sledujoč na Sladki gori od leta 1874.—1880. V tem letu je stopil v začasni in l. 1881. v stalni pokoj, ko je dovršil 40. leto svojega učiteljevanja.

Rajni je bil v svojem poklicu zvest, natančen in marljiv. To priznavajo mnoga uradna spričevala, ki v obče hvalijo njegovo značajnost, spretnost pri poduku in ljubeznjivo ravnanje z otroci. Pečal se je tudi sè sadjerejo in kmetijstvom. Podpiral je slovensko slovstvo, bil naročnik „Novicam“ in drugim časopisom. V zasebnem življenju je bil blag soprug in ljubeznjiv oče. Zapustil je dve hčeri in jednega sina, ki je marljiv nadučitelj. Zarad prijaznosti in miroljubnosti so ga ljudje spoštovali, kar so pokazali s tem, da so ga volili obče, odbornikom in načelnikom kr. šolskega sveta. Tudi pri pogrebu se je videlo, da je bil v obče priljubljen. Spremljali so ga k zadnjemu počitku tovariši iz okolice, — bilo jih je 14, — šolski otroci in mnogo ljudstva. Naj v miru počiva! Ohranimo ga v blagem spominu! S.

Iz Ponikve. Šmarijsko-rogaško učit. društvo zborovalo je dne 2. maja v Šmarju. Gosp. predsednik otvori zborovanje spominjajoč se 20-letn. obstanka nove šolske postave in nje preblagega daritelja presv. cesarja, kateremu zakliče trikrat „Slava“, kar tudi navzoči storé. Potem se prečita in odobri zapisnik. Temu je sledilo čitanje poročila „o zborovanju zaveze“. Poročilo, katerega smo z velikim zanimanjem poslušali, sestavil je naš delegat g. Vekoslav Strmšek, ki se pa kot slušatelj na tečaju za meščanske šole v Mariboru našega zborovanja ni mogel vdeležiti. — K društvu je pristopil kot novi ud g. Srečko Eksel, podučitelj v Kostivnici. Prihodnje zborovanje boče dne 11. junija v Podplatu pri g. Kupnik-u. Govorila bočeta g. Ferline „o čebeloreji“ in gosp. Knaflič „o šolskih sodiščih“. Nadejamo se, da se bodo tudi gg. tovariši iz rogaškega okraja zborovanja vdeležili. F. S.

Dobova pri Brežicah. Učiteljsko društvo za okraja Brežice in Sevnica proslavljalo je 20-letnico obstanka novih šolskih zakonov dne 9. maja t. l. v Arličah. Predsednik g. J. Mešiček otvori zborovanje s krepkim nagovorom iz-

razujoč veselje nad mnogobrojno vdeležbo društvenih udov. Društvena pravila, ki so se v preteklem letu v nekaterih točkah prenamerila in sedaj od visoke ces. kr. dež. namestnije zopet potrjena bila, se prečitajo in se je na splošno željo društvenikov sklenilo, da se društvena pravila dajo tiskati v tolikih iztisih, da bo de lahko vsak enega dobil. Na predlog g. E. Slanca sklenilo se je tudi, da se omisli nov društven pečat s slovenskim in nemškim napisom. Tudi je odbor predlagal, da se g. A. Gradišnik-u, učitelju v Trbovljah izreče zahvala za njegovo vstrajno in trudapolno sodelovanje pri osnovitvi „Zaveze slov. uč. društev.“

Zatem nastopil je g. A. Kokot ter govoril o avstrijskem ljudskem šolstvu v zadnjih 20 letih. S kratkimi, pa jedernatimi besedami podal nam je govornik razvitek ljudske šole v tem času, ter povdarjal nje važnost za razširjanje splošne omike med narodi. Svoj govor sklene s trikratnim „Živio“ na presvitlega cesarja, kot daritelja novih šolskih postav.

Po poročilu g. E. Slanca in A. Skalovnik-a o prvem zborovanju „Zaveze slov. uč. društev“ v Ljubljani, vršila se je volitev novega odbora. Voljeni so bili gg.: J. Mešiček, predsednikom; Fr. Jamšek, podpredsednikom; A. Skalovnik, odbornikom; A. Kokot, blagajnikom; E. Slanc, voditeljem petja in godbe; A. Kozole in V. Pečnik, zapisnikarjem. J. Stante.

Novice in razne stvari.

[Imenovanje.] Gosp. minister za uk in bogočastje imenoval je učitelja na dež. meščanski šoli v Fürstenfeldu, g. Karola Vučnik-a e. kr. okr. šolskim nadzornikom za šolske okraje: Lipnica, Arveš, Wildon, Radgona in Omurek. — To mesto zasedal je dosedaj g. Vinko Baumgartner, ki je pa nastopil nadučiteljsko službo v Maria Grün pri Gradeu.

[Iz e. kr. dež. šolskega sveta štajerskega.] V seji, dne 23. maja je predlagal dež. šolski svet do gospoda ministra za uk in bogočastje o nameščenju dveh mest na državnih zavodih, je izjemno privolil, da se v Kapelah pri Neubergeru v tekočem šolskem tečaju pouk preje zaključil, je rešil prošnje za podpore in odpuste, je potrebno ukrenil, da se na Slatini aktivira četverorazredna mešana ljudska šola, in je ustanovil za to šolo potrebna učiteljska mesta.

[Spremembe pri učiteljstvu.] Gosp. Šimon Gajšek, zač. učitelj v Bučah in gosp. Jožef Kreinz, zač. podučit. na II. mestni šoli v Mariboru, postala sta definitivna na svojih mestih. — G. Dragotin Bernard, nadučit. v Boh. Bistrici je dobil nadučiteljsko službo na Jesenicah na Gorenjskem. — G. Josip Medić, nadučitelj v Kranjski gori, pride za nadučitelja v Boh. Bistrico. — Gspdč. Janja Miklavčič, učiteljica v Boh. Bistrici, pride v Šentvid nad Ljubljano. — Gspdč. Ivana Praprotnik, učiteljica na IV. učiteljskem mestu v Postojini, postala je prva učiteljica ravno tu na dekliški šoli. Na III. uč. mesto na dekl. šoli v Postojini pride gspdč. Karolina Perušek, učiteljica v Senožečah. — Gspdč. Aleksandrina Adamič, učiteljica v Žireh, je dobila IV. učit. mesto v Šmartinem pri Litiji. — G. Anton Simončič, zač. učitelj v Verbovem je stalno nastavljen. — G. Janez Barle, nadučitelj v Podzemelju, pride v Šentmihel pri Novem mestu. — Gosp. J. Razpotnik, zač. učitelj v Velikem Gabru, je prišel začasno v Kotič. — Gg. Jan Treveu, učitelj na Blokah in Lovro Arko, učitelj v pokoju v Sodražici sta umrla. N. v m. p.!

[„Didaktofon“, e. kr. izklj. privileg. glasbeni inštrument, po kojem more vsakdo kmalu svirati in peti (cel navod na četrt poli papirja!) stane na 3 oktave samo 22 gld., na 4 oktave pa 32 gld. — V ostalem služi didaktofon

popolnoma kot harmonijum trajnega dela, glasu krepkega in prijetnega. — Naročila sprejema Alojzij Luznik v Komnu (Primorje-Küstenland.)

[Nove knjige.] I. Pri J. Blaznik-ovih naslednikih v Ljubljani je pred kratkim prišla na svitlo W. Masslieb-ova povest George Stephenson, oče železnic, katero je za slovenski narod priredil Vladiboj Šarec. Poučna in zanimiva ta povest bode našej mladini kaj dobro došla in jo slov. občinstvu prav gorko priporočamo. Dobi se pri založnikih in velja 35 kr. — 2. Ravnokar so nam došle tudi „Vijolice“, Pesmi za mladost. Spisala Luji za Pesjak-ova. Poklonjene iskrenemu pokrovitelju mladine, blagorodnemu gospodu Dr. Jerneju Zupane-u. Vsebina: I. Poklonila; II. Obrazi iz prirode; III. Iz otročjega življenja; IV. Srčni glasovi; V. Ubožec (Dramatičen prizor) Knjiga obsega 160 strani ter stane elegantno vezana z zlato obrezo 1 glđ, 60 kr., broširana 1 glđ, 10 kr. Dobiva se v J. R. Milic-evi tiskarni v Ljubljani in v vsaki bukvarni. — Tudi ta knjižica je vsega priporočila vredna in je kaj primerno darilo slovenski mladini. — Po priložnosti spregovorimo v obeh knjižicah še kaj več.

 Našemu pozivu v zadnji „Popotnik“-ovi številki, gledé pošiljatev naročnine se je le zelo pičlo število dotičnih p. n. naročnikov odzvalo. Prosimo torej še enkrat vse one, kateri svoje dolžnosti do sedaj še niso izpolnili, da to storijo kmalu, sicer smo primorani jim dopošiljatev lista vstaviti.

Upravništvo.

NATEČAJI.

V politiskem okraju Slovenjgraškem se početkom zimskega tečaja umeščajo take učiteljska mesta definitivno ali tudi provizorično:

Štv. 206.

I. Slovenjgraški šolski okraj.

a) **Podučiteljsko mesto** na trirazredni ljudski šoli v **Št. Martinu** poleg **Slovenjgradca** z dohodki po IV. plačilnem razredu in lepim prostim stanovanjem.

b) **Podučiteljsko mesto** na dvorazredni ljudski šoli pri **sv. Janžu bl. Spodnj. Dravbrega** z dohodki po IV. plač. razredu in velikim prostim stanovanjem.

Prositelji ozir. prositeljice naj svoje redno obložene prošnje vložijo predpisanim potom do **10. dne junija t. l.** pri dotičnem krajn. šolskem svetu. Znanje slovenskega jezika je pri obeh mestih neobhodno potrebno.

Okr. šolski svet Slovenjgradec, dné 30. aprila 1889.

Štv. 264.

II. Šolski okraj Marenberg.

a) **Nadučiteljsko mesto** na četverorazredni ljudski šoli v **Marenbergu** (v slučaju avanzovanja učiteljsko mesto) z dohodki po III. plačilnem razredu in prostim stanovanjem.

b) **Učiteljsko mesto** na enorazredni ljudski šoli pri **sv. Jerneju nad Muto** z dohodki po III. plačilnem razredu in prostim stanovanjem.

Prositelji naj svoje redno obložene prošnje, oni gledé nadučit. mesta tudi z dokazom vsposobljenosti za subsidarično poučevanje v katoliškem verouku, vložijo predpisanim potom do **10. dne meseca junija t. l.** pri dotičnem krajnem šolskem svetu. Pri obeh mestih se razume znanje slovenskega jezika.

Okr. šolski svet v Marenbergu, dné 30. aprila 1889.

Štv. 191.

III. Šolski okraj Šoštanj.

a) **Podučiteljsko mesto** na dvorazredni ljudski šoli v **Št. Janžu na Peči** z dohodki po IV. plačilnem razredu.

b) **Podučiteljsko mesto** na dvorazredni ljudski šoli v **Št. Martinu na Paki** (z 1 paralelko) z dohodki po IV. plač. razredu.

Prositelji ozir. prositeljice naj svoje redno obložene prošnje vložijo predpisanim potom do **10. dne junija t. l.** pri dotičnem krajn. šolskem svetu. Znanje slovenskega jezika je pri obeh mestih neobhodno potrebno.

Okr. šolski svet Šoštanj, dné 30. aprila 1889.

Predsednik: **Fincetti s. r.**

Štv. 502.

Podučiteljski mesti

in sicer: a) pri sv. Andražu v Leskovcu, b) pri sv. Andražu v slov. goricah, c) v Dornavi, d) v Novicerkvi (popred sv. Trojica v Haložah), e) pri sv. Lovrencu na Dravskem polju se umeščajo po IV. plačilnem razredu in s prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoje prošnje do 10. julija t. l. pri dotičnem krajnem šolskem svetu vložijo.

Okr. šolski svet v Ptuj, dne 16. maja 1889.

2—3

Predsednik: *Marek s. r.*

Štv. 196.

Podučiteljsko mesto.

Na dvorazredni ljudski šoli pri sv. Jederti nad Laškim trgom se umešča podučiteljsko mesto z dohodki po III. plačilnem razredu in prostim stanovanjem stalno ali tudi začasno.

Prosilci ali prosilke naj vložijo svoje redno obložene prošnje potem predpostavljenega okrajnega šolskega sveta do 15. dne meseca julija 1889 pri krajnem šolskem svetu pri sv. Jederti nad Laškim trgom.

Okr. šolski svet v Laškem trgu, dne 20. maja 1889.

Predsednik: *Dr. Wagner s. r.*

Štv. 228.

Učiteljsko in podučeljsko mesto.

Na četverorazredni ljudski šoli (z dvema paralelkama) v Trbovlje-Vodah se umeščati eno učiteljsko in eno podučeljsko mesto z dohodki po III. plač. razredu in prostim stanovanjem in sicer prvo definitivno ali tudi provizorično, drugo pa le provizorično.

Prosilci ali prosilke naj vložijo svoje redno obložene prošnje potem predpostavljenega okrajnega šolskega sveta do 15. dne meseca julija 1889 pri krajnj. šolsk. svetu v Trbovljah.

Okr. šolski svet v Laškem trgu, dne 20. maja 1889.

Predsednik: *Dr. Wagner s. r.*

Štv. 244.

Učiteljsko mesto.

Na trirazredni ljudski šoli v Čadramu se umešča učiteljsko mesto z dohodki po IV. plačilnem razredu definitivno ali tudi provizorično.

Prosilci ali prosilke naj vložijo svoje redno obložene prošnje potem predpostavljenega okrajnega šolskega sveta do 15. dne meseca julija 1889 pri krajnem šolskem svetu v Čadramu, pošta Oplotnica.

Okr. šolski svet v Konjicah, dne 23. maja 1889.

Predsednik: *Dr. Wagner s. r.*

Štv. 369.

Podučiteljsko mesto.

Na dvorazredni ljudski šoli pri sv. Lenartu nad Laškim trgom se umešča novo vstavljeno podučiteljsko mesto z dohodki po III. plač. razr. definitivno ali tudi provizorično.

Prosilci ali prosilke naj vložijo svoje redno obložene prošnje potem predpostavljeneega okrajnega šolskega sveta do 15. dne meseca julija 1889 pri krajnem šolskem svetu pri sv. Lenartu nad Laškim trgom.

Okr. šolski svet v Laškem trgu, dne 22. maja 1889.

Predsednik: *Dr. Wagner s. r.*

Štv. 10.

Nadučiteljsko mesto.

Na dvorazredni ljudski šoli v Mozirju se umešča definitivno nadučiteljsko mesto z dohodki po III. plačilnem razredu.

Prosilci naj vložijo svoje redno obložene prošnje z dokazom, da so sposobni subsidiarno poučevati v katoliškem verouku, do 15. dne meseca julija 1889 potem predpostavljeneega okr. šolskega sveta pri krajnem šolskem svetu v Mozirju.

Orglanja večji imajo prednost. — Znanje slovenskega jezika je potrebno.

Okr. šolski svet Gornjigrad, dne 10. maja 1889.

1—2

Predsednik: *Dr. Wagner s. r.*

Štv. 400.

Mesto učiteljice ženskih ročnih del

skupno za ljudski šoli v Pišecah in Globokem, z letno nagrado 160 gld. in dolžnostjo, poučevati 5 ur, toraj skupaj 10 ur na teden v 10 mesecev v letu se s tem razpisuje.

Prosilke za to službo naj svoje redno obložene prošnje z dokazom formalne sposobnosti vložijo predpis. potem do 15. julija 1889 pri krajnj. šolsk. svetu v Pišecah, pošta Brežice.

Okr. šolski svet Brežice, dne 1. junija 1889.

Predsednik: *Kankowsky s. r.*